

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1984

Vyhlásené: 16.03.1984

Časová verzia predpisu účinná od: 01.04.1996

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

25

VYHLÁŠKA

Slovenského úradu bezpečnosti práce

z 22. decembra 1983

na zaistenie bezpečnosti práce v nízkotlakových kotolniciach Slovenský úrad bezpečnosti práce ustanovuje po dohode s príslušnými ústrednými orgánmi štátnej správy podľa § 5 ods. 1 písm. d) zákona č. 174/1968 Zb. o štátnom odbornom dozore nad bezpečnosťou práce:

§ 1

Rozsah platnosti

Vyhláška ustanovuje povinnosti organizáciám a ich pracovníkom pri projektovaní, zriaďovaní, umiestňovaní a prevádzke nízkotlakových kotolní (ďalej len „kotolne“), v ktorých je súčet menovitých tepelných výkonov nízkotlakových kotlov (ďalej len „kotly“) väčší ako 50 KW.

§ 2

Základné pojmy

Na účely tejto vyhlášky sa považuje za

- a) kotolňu priestor, v ktorom sú umiestnené kotly
 1. teplovodné s najvyššou pracovnou teplotou vody do 110 °C vrátane,
 2. parné s konštrukčným pretlakom kotlov do 0,05 MPa vrátane,
 3. kvapalinové, ktorých pracovná teplota kvapaliny neprevyšuje bod varu pri pretlaku 0,05 MPa.
Pritom nie je rozhodujúce, či v jednej kotolni sú kotly rovnakého typu;
- b) parný kotol zariadenie, v ktorom sa vyrába para s menovitým pretlakom najviac 0,05 MPa spaľovaním pevných, kvapalných alebo plyných palív, prípadne využívajúce elektrickú energiu;
- c) teplovodný kotol zariadenie, v ktorom sa ohrieva voda na najvyššiu výstupnú teplotu 110 °C spaľovaním pevných, kvapalných alebo plyných palív, prípadne využívajúce elektrickú energiu;
- d) kvapalinový kotol zariadenie, ktoré má trvalú kvapalinovú náplň vzduchotesne uzavretú v kotlovom telese;
- e) kotlové zariadenie technické zariadenie na výrobu pary alebo teplej vody, pozostávajúce z kotla alebo niekoľkých kotlov a zariadenia potrebného pre prevádzku kotla alebo s prevádzkou súvisiace;
- f) výhrevnú (teplonosnú) plochu stien častí kotla, ktorými sa odovzdáva teplo pracovnej látke;
- g) menovitý tepelný výkon kotla množstvo tepla za jednotku času, ktoré musí kotol trvalo odovzdávať teplonosnej látke pri predpísaných podmienkach v ustálenom stave, pri použití paliva predpísaného výrobcem;
- h) ťah kotla rozdiel medzi statickým tlakom v mieste vstupu spaľovacieho vzduchu do kotla a statickým tlakom v mieste odvodu spalín z kotla;

- ch) konštrukčný pretlak najvyššia prípustná hodnota pretlaku v kotle, ktorá je základom pre pevnostný výpočet kotla;
- i) občasnú obsluhu kotla pravidelná kontrola kotla kuričom v lehotách určených v návode na obsluhu a prevádzku kotlov a v prevádzkovom poriadku kotolne;
- j) trvalú obsluhu kotla obsluha, pri ktorej sa môže kurič len krátkodobo vzdialiť od kotla, pokiaľ zostane v dosluhu signalizačného zariadenia, ktoré dáva impulz pri poklese pracovného pretlaku pod minimálnu hodnotu a pri dosiahnutej najvyššej teplote výstupnej vody pri teplovodných kotloch a pri parných kotloch pri poklese hladiny vody pod najnižšiu prípustnú hranicu;
- k) samostatný objekt priestorovo ucelená stavba, ktorá plní vymedzenú účelovú funkciu;
- l) rekonštrukciu kotla zásah do celku kotla už zhotoveného, pri ktorom sa menia parametre kotla oproti pôvodnému stavu.

§ 3

Projektová dokumentácia kotolne

(1) Projektovú dokumentáciu kotolne so súčtom menovitých tepelných výkonov kotlov väčším ako 1,0 MW je spracovateľ v rámci stavebného konania povinný predložiť príslušnému inšpektorátu bezpečnosti práce (ďalej len „inšpektorát“) na posúdenie.

(2) Súčasťou projektovej dokumentácie kotolne je:

- a) technické riešenie spôsobu vetrania,
- b) výpočet množstva vzduchu potrebného na spaľovanie,
- c) výpočet účinného vetrania priestoru kotolne a priestorov súvisiacich s prevádzkou kotolne.

§ 4

Dokumentácia kotla

(1) Dodávateľ je povinný ku každému kotlu dodať

- a) návod na jeho montáž, obsluhu, prevádzku a údržbu,
- b) osvedčenie o akosti a úplnosti kotla.

(2) Dokumentácia kotla s menovitým tepelným výkonom nad 50 KW musí obsahovať tiež:

- a) výkresy zostavy kotla a jeho príslušenstva,
- b) základové plány kotla,
- c) schému potrubí a armatúr s udaním menovitých svetlostí a menovitých tlakov,
- d) schému meracích miest s udaním veličín na meranie prevádzkových látok, schému diaľkového ovládania a regulácie, prípadne schému obehu vody,
- e) schému mazania,
- f) akostné ukazovatele napájacej a kotlovej vody,
- g) zoznam dokladov tvoriacich dokumentáciu.

(3) Pri kotloch na plynné palivá s menovitým tepelným výkonom vyšším ako 50 KW musí dodávateľ plynového zariadenia kotla dodať tiež revíziu knihu plynového spotrebiča.¹⁾

(4) Pri kotli na kvapalnú palivá s menovitým tepelným výkonom vyšším ako 50 KW musí dodávateľ kvapalinového zariadenia kotla dodať tiež dokumentáciu a predpisy zariadenia pre spaľovanie kvapalného paliva (horák, predhrievač, olejové hospodárstvo a pod.).

§ 5**Zriaďovanie kotolní**

(1) Kotolne s parnými alebo teplovodnými kotlami so súčtom menovitých tepelných výkonov kotlov vyšším ako 3,5 MW musia byť zriadené v samostatných objektoch.

(2) Kotolne so súčtom menovitých tepelných výkonov kotlov do 3,5 MW vrátane možno zriaďovať aj v osobitných miestnostiach, pivniciach, suterénoch, posledných poschodiach alebo na strechách budov, ak to umožňujú podmienky prísunu alebo prívodu paliva, tepelného rozvodu a stavebnej konštrukcie budovy.

(3) Kotolne so súčtom menovitých tepelných výkonov kotlov väčším ako 3,5 MW a kotolne s kotlami na plynné palivá so súčtom menovitých tepelných výkonov kotlov väčším ako 0,5 MW musia byť vybudované s ľahko vybúrateľnými časťami stien do priestoru, ktorý nezvyšuje tlakovú vlnu. Aspoň jedna stena týchto kotolní musí byť nad úrovňou terénu bezprostredne susediaceho s kotolňami.

(4) Za ľahko vybúrateľné časti stien sa považujú stavebné prvky (vrátane okien, dverí a pod.), ktorých pevnosť nie je väčšia ako pevnosť tehlového muriva hrúbky 10 cm, vyhotoveného na vápennú maltu. Veľkosť ľahko vybúrateľných plôch v stenách kotolní musí byť aspoň 0,07 m² na 1 m³ priestoru kotolní.

(5) Pre montáž a výmenu kotlov alebo ich častí pri nových a rekonštruovaných kotloch musí byť zaistený priestor vo vnútri kotolní, montážny otvor a prístupová cesta ku kotolňam, ktoré veľkosťou zodpovedajú rozmerom kotlov, prípadne ich montážnych blokov.

(6) Vo výnimočných a mimoriadnych prípadoch sa možno odchýliť od požiadaviek na zriaďovanie kotolní uvedených v odsekoch 1 až 5 po vyjadrení príslušného inšpektorátu a za podmienok ním určených.

§ 6**Vetranie**

(1) Priestory kotolní a priestory súvisiace s prevádzkou kotolní musia byť účinne vetrané.²⁾ Do priestoru, v ktorom sú umiestnené kotly, musí byť zabezpečený dostatočný prívod vzduchu potrebného na spaľovanie a vetranie neuzatvárateľným otvorom pri podlahe kotolní.

(2) Prirodzené vetranie kotolní, ktorých podlaha je pod úrovňou okolitého terénu (v pivniciach, suteréne a pod.), a kotolní s kotlami vykurovanými plynými palivami musí byť zabezpečené najmenej jedným neuzatvárateľným otvorom pre prívod vzduchu s vyústením pri podlahe kotolní. Odvod vzduchu z týchto kotolní musí byť zabezpečený aspoň jedným otvorom pri stope kotolní na protíľahlej strane, prípadne odvodným potrubím do vonkajšieho priestoru tak, aby sa zabezpečilo dostatočné prúdenie vzduchu.

(3) V kotolňach, v ktorých sú umiestnené kotly s prirodzeným ťahom a ktoré majú nútené vetranie, musí byť toto vetranie pretlakové.

§ 7**Núdzové osvetlenie**

(1) V kotolňach s pôdorysnou plochou väčšou ako 150 m² s trvalou obsluhou musí byť inštalované núdzové osvetlenie, ktoré musí byť napájané samostatným zdrojom prúdu.

(2) Núdzové osvetlenie musí byť

- a) na prednej strane obsluhy kotlov,
- b) na tlakomeroch, ťahomeroch, vodoznakoch, výškomeroch a nalievkach vrátane pretlakového zariadenia parného kotla,
- c) v priestoroch na odpopožňovanie,
- d) v priestoroch plynového hospodárstva,
- e) v priestore zauhľovacieho zariadenia,
- f) v priestore prevádzkovej nádrže na kvapalné palivo,
- g) na mieste, kde je rozdeľovač pary alebo teplej vody,
- h) na únikových cestách po celej dĺžke.

(3) Núdzové osvetlenie podľa odseku 2 nie je potrebné pri kotloch, ak pri prerušení dodávky elektrickej energie dôjde k automatickému odstaveniu kotlov z prevádzky.

(4) Obsluhujúci pracovníci musia mať k dispozícii ručnú lampu v použiteľnom stave.

(5) V kotolniciach musia byť prenosné lampy s možnosťou pripojenia na bezpečné napätie.

§ 8

Ťahové pomery kotlov

(1) Dymové nadstavce kotlov musia mať zariadenie na meranie ťahu a teplôt spalín.

(2) Potrebný ťah na horenie určí pri kotloch ich výrobca, pri rekonštrukcii kotlov spracovateľ projektovej dokumentácie.

§ 9

Ochrana proti popáleniu

Všetky povrchy v kotolniciach, ktoré sú teplejšie ako 60 °C, musia byť s výnimkou uzatváracích prvkov chránené nehorľavou izoláciou, ak neslúžia na účely vykurovania. Uzatváracie prvky musia byť vyhotovené tak, aby sa zabránilo popáleniu.

§ 10

Prevádzkový poriadok

(1) Organizácia, ktorá má v prevádzke kotly (ďalej len „prevádzkovateľ“), je povinná vydať prevádzkový poriadok kotolne (ďalej len „prevádzkový poriadok“) s predchádzajúcim súhlasom príslušného orgánu Revolučného odborového hnutia alebo v družstve orgánu spoločenskej kontroly nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci; pri jeho vypracovaní musí vychádzať z predpisov na zaistenie bezpečnosti práce v kotolniciach a z návodu na obsluhu, prevádzku a údržbu kotlov.

(2) V prevádzkovom poriadku sa určí, koľko kotlov môže obsluhovať jeden kurič, spôsob obsluhy [občasná alebo trvalá - § 2 písm. i), j)] a povinnosti jednotlivých pracovníkov pri obsluhu kotlov, zauhľovaní, odstraňovaní pevných zvyškov pri spaľovaní paliva, prevádzke zariadenia na úpravu vody a prevádzke kvapalinového a plynového hospodárstva a okruh osôb oprávnených k vstupu do kotolne.

(3) V prevádzkovom poriadku sa určí spôsob, postup, rozsah a termíny čistenia kotlov tak, aby nedošlo k poškodeniu kotlových stien a k ohrozeniu bezpečnosti pracovníkov.

(4) Prevádzkový poriadok musí byť v kotolni trvalo vyvesený a dodržiavaný.

§ 11

Prevádzka kotlov

(1) Pracovníci pri obsluhu a prevádzke kotlov sú povinní najmä:

- a) pri prevádzke parných kotlov zabezpečiť, aby hladina vody nemohla klesnúť pod najnižší ani stúpnuť nad najvyšší prípustný stav vody a aby pri prevádzke teplovodných a kvapalinových kotlov nedošlo k prekročeniu najvyššej dovolenej teploty a tlak bol udržiavaný v určenom rozpätí,
- b) všetky uzávery otvárať zvolna, aby nedochádzalo k tepelným alebo tlakovým nárazom,
- c) ak nejde o osobitne skonštruované pretlakové kúrenisko, udržiavať v kúrenisku podtlak podľa prevádzkových pokynov výrobcu,
- d) pevné zvyšky po spálení paliva odstraňovať z kúreniska a kotolní tak, aby neohrozovali pracovníkov v kotolniach,
- e) pri zakurovaní, prevádzke a odstavovaní kotlov postupovať podľa návodu dodávateľa na obsluhu a prevádzku kotlov a podľa prevádzkového poriadku.

(2) Ak nemožno pri niektorých kotloch zaobstarať návod dodávateľa, uvedie prevádzkovateľ požiadavky na zakurovanie, prevádzku a odstavovanie kotlov do prevádzkového poriadku.

(3) Kotly sa musia okamžite odstaviť z prevádzky

- a) pri strate vody vo vodoznakoch, ak ide o parné kotly,
- b) ak nemožno parné alebo teplovodné kotly dopĺňať vodou,
- c) pri vzniku trhlín a väčších netesností,
 1. pri parných kotloch, ak ani pri zvýšenom napájaní nemožno udržať najnižší prípustný stav vody v kotloch,
 2. pri teplovodných a kvapalinových kotloch pri náhlom poklese tlaku kvapaliny,
 3. keby bola ohrozená bezpečnosť osôb alebo zariadení,
 4. keď zlyhá zabezpečovacie zariadenie,³⁾
- d) pri deformáciách výhrevných plôch kotlov, ktoré by mohli spôsobiť výbuch kotlov a tým ohroziť bezpečnosť osôb,
- e) pri výbuchu plynu v kúrenisku a v dymových fahoch, ktorý spôsobil poškodenie výmurovky, oplechovania alebo vlastného tlakového celku,
- f) keď nemožno zabezpečiť ich spoľahlivú obsluhu (napr. zlá viditeľnosť, požiar).

§ 12

Povinnosti prevádzkovateľov

Prevádzkovatelia sú povinní:

- a) prevádzkovať kotly v súlade s prevádzkovým poriadkom,
- b) určiť v kotolniach trvalú alebo občasnú obsluhu [§ 2 písm. i), j)] s prihliadnutím najmä na výkon kotolní, spôsob signalizácie, rozsah automatizácie, druh paliva a na návod dodávateľa na prevádzku, obsluhu a údržbu,
- c) vykonávať preventívnu a prevádzkovú údržbu kotolní,
- d) dozerať, aby sa v kotolniach nevykonávali práce, ktoré nesúvisia s ich prevádzkou a údržbou, a aby sa v nich nezdržovali nepovolané osoby,